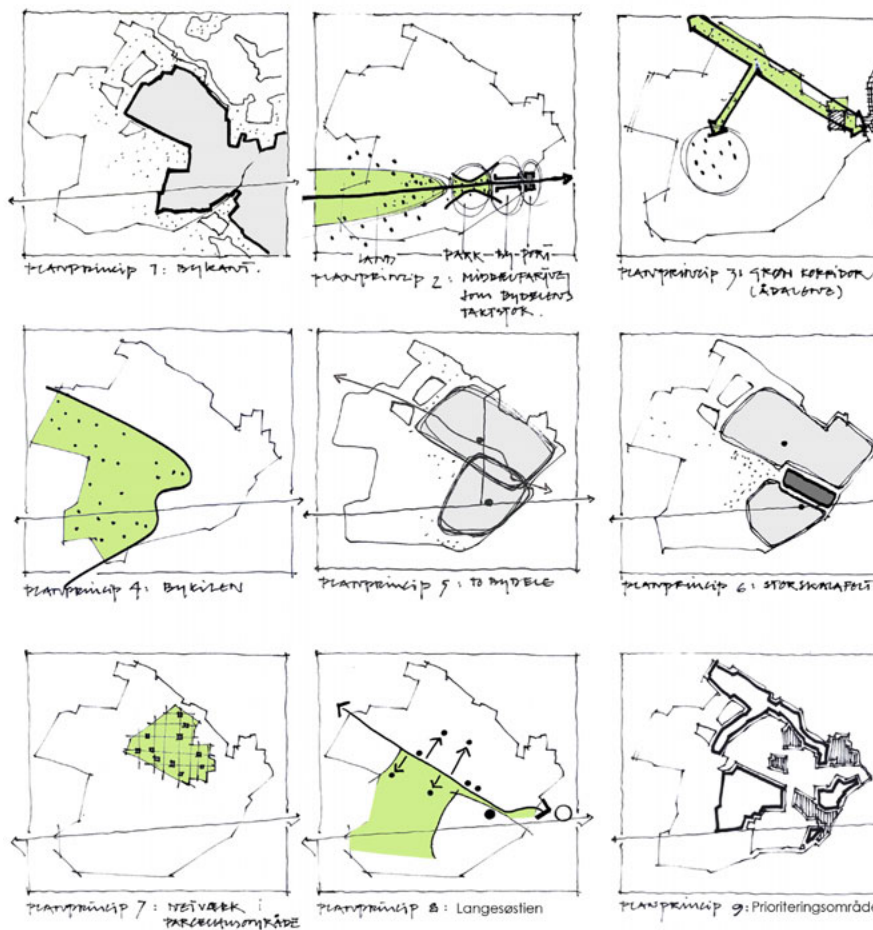

PLAN 09 ODENSE

PROJEKTFASE 4: PLANPRINCIPPER

KOLOFON

PLAN09 - projektet:

"Udvikling af planprincipper som redskab til fornyelse af kommuneplanens rammedel"

- udarbejdet af Odense Kommune med Møller & Grønberg Arkitekter og Planlæggere tilknyttet som konsulent.

ODENSE KOMMUNE

Møller &
Grønberg

INDHOLD

4.0

1	MELLEMFORSPLANER	
2	BYENS BILLEDE	
3.	VÆRDIKORTLÆGNING	
4	PLANPRINCIPPER	
4.0	INDLEDNING	s 4
4.1	HVAD ER PLANPRINCIPPER?	s 5
4.2	9 PLANPRINCIPPER FOR DELOMRÅDE 8	s 6
4.3	UDVIKLING AF PLANPRINCIPPER / METODE	s 40
5	NYE KOMMUNEPLANRAMMER	
6	OPSAMLING/KONKLUSION	
7	GENERELLE BILAG	
	-PROGRAM	
	-INTERVIEWS	
	-MILEPÆL/TIDSPLAN	
	-ARTIKELSTOF	

PLANPRINCIPPER

INDLEDNING

4.0

Projektet

Dette hæfte udvikler planprincipper for kommuneplanområde 8 i Odense.

Udviklingen af planprincipper er fjerde fase i plan 09-projektet om "Fornyelse af kommuneplanens rammer" i Odense kommune. Projektets overordnede formål er at nå frem til nye rammebestemmelser, bestemmelser som i højere grad retter sig mod byens form og byens arkitektur, hvilket man under ét kunne kalde arkitektonisk planlægning.

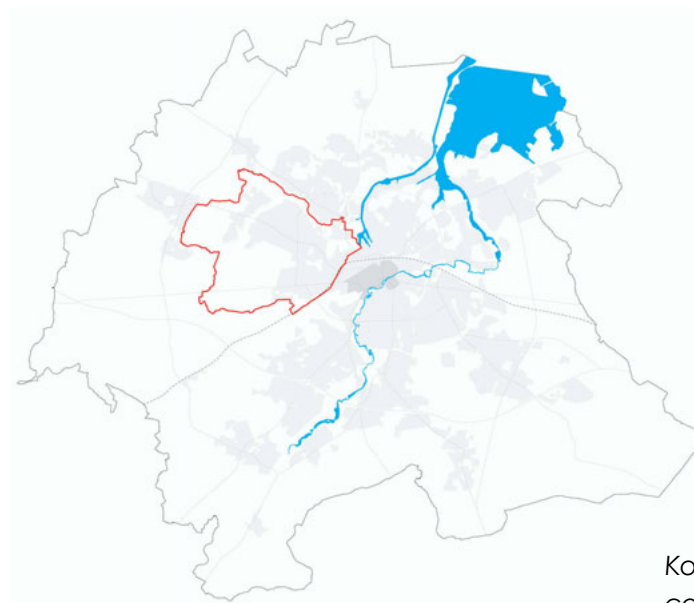
På vej mod dette mål har projektet gennemløbet følgende faser:

- 1 Mellempformsplaner, hvad er det?
- 2 Byens billede
- 3 Værdikortlægning
- 4 Planprincipper

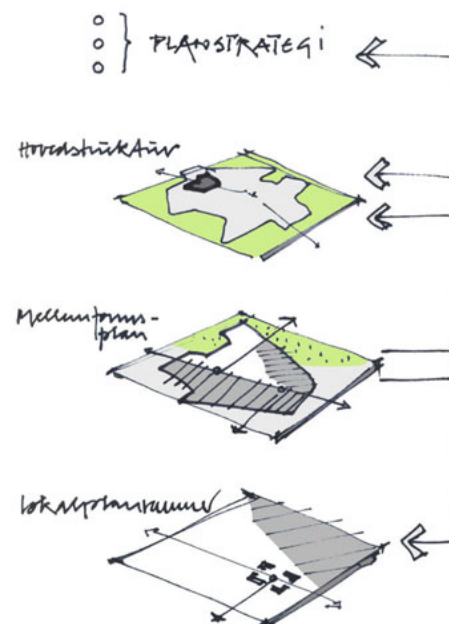
Den sidste fase er:

- 5 Nye kommuneplanrammer

Projektet er eksperimentelt, hvilket betyder, at der ikke er noget sikkerhedsnet for det endelige udfald. Afslutningsvis vil projektet blive evalueret. Netop fordi projektet har forsøgets karakter, har det været og er fortsat væsentligt at beskrive metode og proces sideløbende med selve planudviklingen. Derfor er dette hæfte afslutningsvis ledsaget af et kapitel, hvor de processuelle forhold er fremlagt og kommenteret.

Kommuneplanområde 8's placering i Odense kommune.

Mellempformsplanens placering.

PLANPRINCIPPER

HVAD ER PLANPRINCIPPER ?

4.1

Hvad er planprincipper?

Et planprincip er ikke et veldefineret og traditionelt begreb i dansk planlægning. Det er første gang benyttet eksplicit i 2005 i et lille byudviklingsprojekt i Gilleleje.

Det betyder ikke, at der før hen ikke har været arbejdet med lignende principper; men det betyder at det først er i nyere tid, at man har erkendt og beskrevet planprincippet som en del af metodologien i kommuneplanlægningen og i større byudviklingsprojekter generelt.

Et planprincip er en måde at beskrive nogle væsentlige fysiske forhold i et større eller mindre geografisk område på. Eksempler herpå kunne være: bygningers placering langs et større vejrum eller karakteren af grønne landskabsrum, som har betydning for et bykvarter eller en bydel. Det kan også være udpegningen af byområder, hvor en omdannelse på sigt bør sættes i gang eller en udpegning af de stier som forbinder særlige gøremål i byen.

Disse planprincipper vil almindeligvis blive udformet i diagrammer og principskitser ledsaget af en kort tekst samt illustrationer, der eksemplificerer princippet hen- sigt og anvendelighed.

Planprincippet nedlagt over et vist geografisk område, det være sig by eller landskab betyder, at dette princip bør forfægtes i den videre planlægning. Det er en markering af, at der her er nogle forhold eller sammenhænge, som bør betones og respekteres i den mere konkrete og lokale planlægning.

Det er karakteristisk ved planprincippet, at det ikke entydigt beskriver, hvordan et forhold skal løses eller projekteres, men snarere hvilken tilstand man skal stræbe hen imod i sin planlægning. Det vil ofte være byarkitektoniske forhold, men kan også være forhold af mere funktionel art.

Sagt med relation til kommuneplanens sprogbrug kan man opfatte planprincipper som overordnede rammebestemmelser eller retningslinier i et forsøg på at beskrive en form for byarkitektonisk hovedstruktur for et givent område eller bydel.

PLANPRINCIPPER

9 PLANPRINCIPPER FOR DELOMRÅDE 8

4.2

9 planprincipper for delområde 8

Der er udviklet i alt 9 planprincipper for delområde 8 i kommuneplanen. Principperne beskrives enkeltvis i det følgende. Hver beskrivelse er opbygget efter samme skabelon.

Tilstand

Den aktuelle tilstand beskrives ud fra de tidligere faser om "Byens Billede" og "Værdikortlægning". Igennem disse registreringer/analyser er der fremkommet et tydeligere arkitektonisk billede af et givent område. Tilstandsbeskrivelsen vil i al korthed pointere nogle forhold i området, som er vigtige at forholde sig til, når den mere detaljerede planlægning skal i gang.

"Tilstanden" er en nu-og-her-beskrivelse.

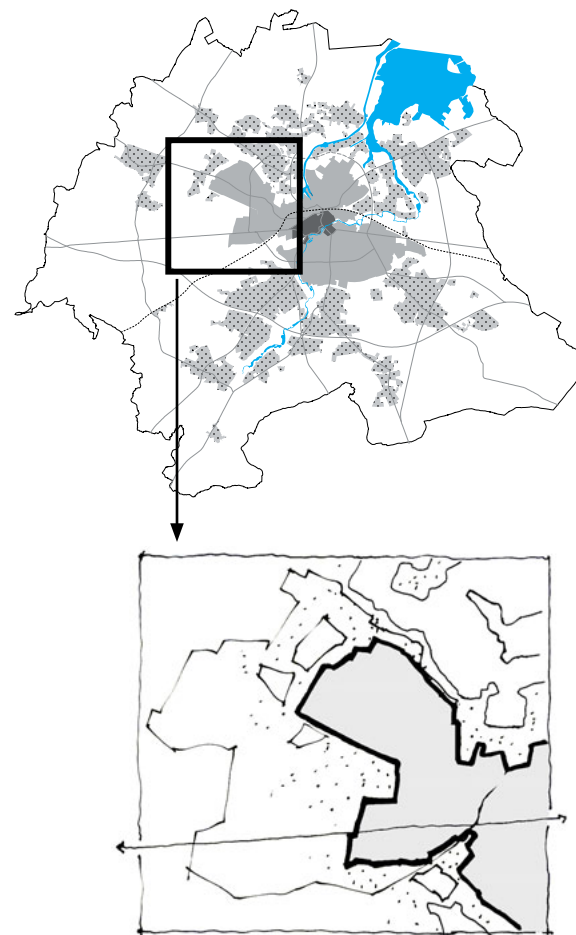
Planprincippets hensigt

I dette afsnit præciseres det helt kortfattet, hvad man vil opnå med planprincippet og hvorfor planprincippet er indført.

I de fleste situationer vil planprincippet forsøge at rette op på eller stimulere til en udvikling af det by- eller landskabsarkitektoniske billede.

Planprincippets forvaltning

Afsnittet er mere operationelt og skal kunne anvendes af planlæggeren i dagligdagen i forbindelse med diverse plansager. Det beskriver hvordan man kan udvikle planprincippet og hvilke konkrete hensyn man bør tage i hverdagens planlægning for at understøtte planprincippet.

Den aktuelle tilstand beskrives ud fra tidligere faser.

PLANPRINCIPPER

9 PLANPRINCIPPER FOR DELOMRÅDE 8

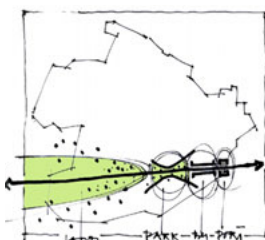
4.2

9 planprincipper - oversigt

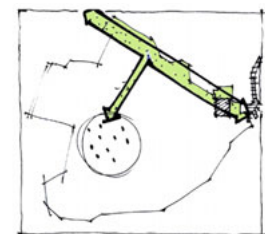
Planprincip 1
Den porøse bykant, s. 8

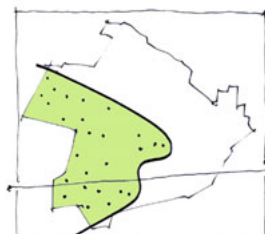
Planprincip 2
Middelfartvej, s. 12

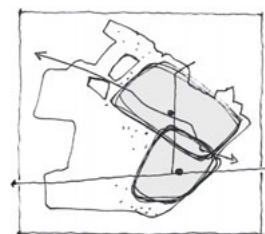
Planprincip 3
Ådalene, s. 17

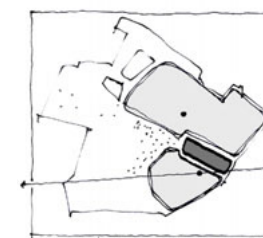
Planprincip 4
Byfælleden, s. 21

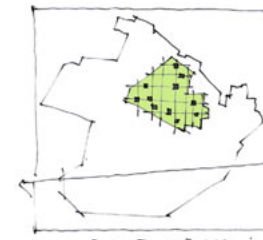
Planprincip 5
To bydele, s. 25

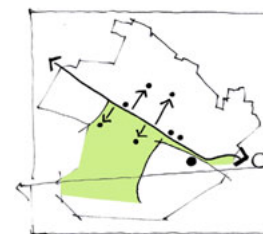
Planprincip 6
Storskalafelt, s. 27

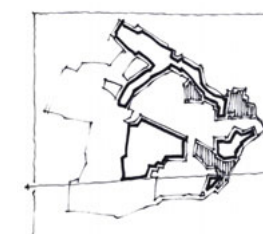
Planprincip 7
Netværk i parcelhusområde, s. 30

Planprincip 8
Langesøstien, s. 33

Planprincip 9
Prioriteringsområder, s. 36

PLANPRINCIPPER

9 PLANPRINCIPPER FOR DELOMRÅDE 8

4.2 PP1

Planprincip 1: Den porøse bykant

Tilstand

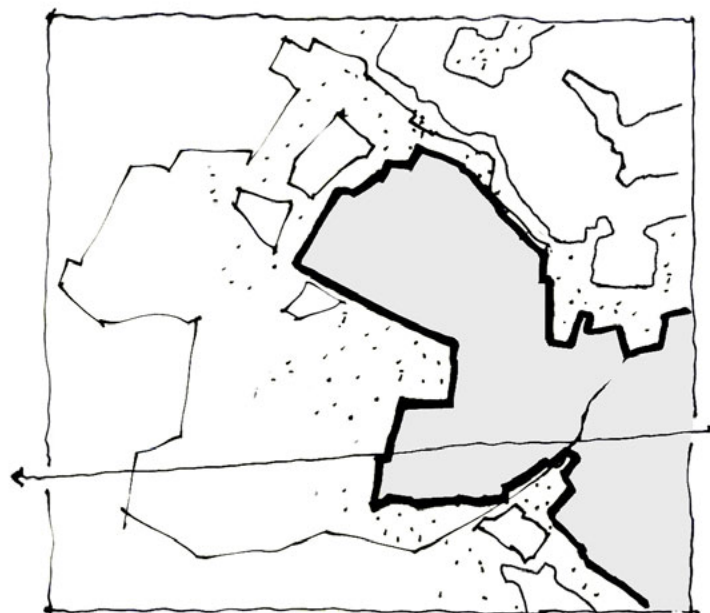
Skitsen/oversigtskortet angiver en linie i landskabet, som kan betragtes som bykanten mellem det bebyggede og det mere åbne landskab.

På bysiden af denne linie er bebyggelsen stort set sammenhængende helt ind til bymidten. Uden for denne linie findes kun løsere bebyggelsesmæssige fragmenter i form af landevejshuse, landsbyer i åbent land, kolonihaver og enkelte samlede udstykninger. Disse ligger som øer i det åbne land.

Denne tilstand mellem by og land er karakteristisk for Odense med sin meget fligede bykant, der giver et ret stort byareal (typisk boligområder) næsten direkte adgang til større grønne landskaber/naturområder.

Planprincipets hensigt

Det er hensigten med planprincippet at betone, hvortil den nuværende bykant går og at evt. yderligere byudvikling uden for denne linie skal ske som præcise by-øer i landskabet, i stedet for at videreføre en kontinuert byflade (se endvidere Planprincip 4, Byfælleden).

Planprincip 1: Bykant.

Desuden er det hensigten

- at opnå så nær en kontakt mellem bymidte og åbent land som muligt, således som det f.eks. er tilfældet hvor Rismarksvej møder Højstrup Øvelsesplads.
- at undgå, at byen vilkårligt udvider sig og på den måde udvisker en kvalitet og et særkende ved Odenses byudvikling, nemlig at byen fra et givent sted går i "opløsning" og bliver til by-øer i landskabet.

PLANPRINCIPPER

9 PLANPRINCIPPER FOR DELOMRÅDE 8

4.2 PP1

Planprincippets forvaltning

Al planlægning i en ikke nærmere defineret zone omkring denne linie skal iagttage dette princip.

Dele af den i alt ca. 15 km lange bykant er forlods låst fast, mens andre delstrækninger er mere diskutabile i forhold til en byudvikling.

Som angivet på kortet er det samlede strækningsforløb inddelt i 6 delstrækninger, hver med sine karakteristika.

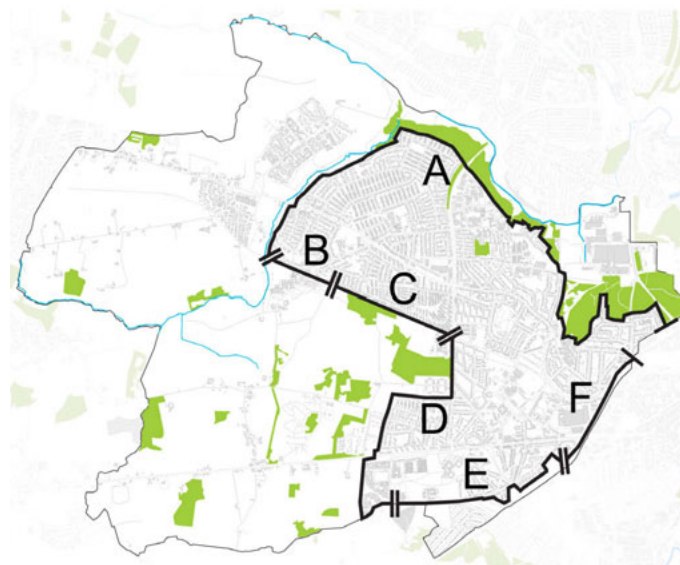
Strækning A

A-strækningen angiver et forløb, hvor bykanten skal forblive præcis og på ingen måde må anfægte det tilstødende landskabsområde. Bykanten bør på denne strækning klart sondre mellem offentligt og privat domæne.

Bykanten bør så vidt muligt tage udgangspunkt helt inde ved havnen og dermed lade fabriksområdet (Glud&Marstrand) forblive en isoleret enklave i det grønne.

Strækning B

Strækningen er uklar, idet landsbyen og den bagvedliggende udstykning er vokset sammen.

Strækning A - F's forløb ift. bykanten.

Strækning A

Ådalens forløb helt ind til havnen med fabriksområdet Glud & Marstrand som enklave.

PLANPRINCIPPER

9 PLANPRINCIPPER FOR DELOMRÅDE 8

4.2 PP1

På sigt vil en bykantregulering, der i højere grad underbygger landsbyens placering i og tilknytning til landskabet være en kvalitet.

Ændret vejbillede og beplantning kan muligvis afhjælpe denne historisk set uklare situation.

Strækning C

Strækningen tegnes præcist af Langesøstien. Forløbet fremstår monotont set fra stien.

Stien og den bagvedliggende bebyggelse er uden nævneværdig kontakt med den landskabskile som Højstrup øvelsesareal udgør.

Kanten bør forblive præcis og lineær men overgangen mellem bebyggelse og landskab bør udvikles gennem en oprydning af kantbeplantning samt terrænregulering.

Beplantningen skal alene fremstå som gennemsigtig forgrund set fra stien.

Syd for stien kan mindre områder udpeges som perspektivområde for ny bebyggelse til specifikke (fælles)formål - og med hensyn til fremtidig brug/ anvendelse i øvrigt af øvelsesarealet, hvis det sker uden at Langesøstiens forløb som landskabssti reduceres.

Strækning B

Strækning C

Strækning D

PLANPRINCIPPER

9 PLANPRINCIPPER FOR DELOMRÅDE 8

4.2 PP1

Strækning D

På denne strækning skal skellet mellem by og landskab være skarpt, således at man fra bysiden tydeligt føler, at man er nået til grænsen mellem den ubrudte byflade og landskabet.

En direkte udsigt ved overgangen fra Rismarksvej ind i Højstrup Øvelsesplads landskabsrum mod vest bør tilstræbes. En transparent forgrund af større beplantningselementer er mulig.

En landskabelig bearbejdning af landskabskilen og især af beplantningen omkring institutionsbygningerne er vigtig. Infrastrukturen bør nedtones.

Nord for Middelfartvej kan små perspektivområder til offentlige, kulturelle og rekreative formål udvikles i området ved de gamle militære anlæg.

Bykanten syd for Middelfartvej med facade mod vest bør forblive præcis, idet denne bykant afgrænser sig klart mod et mere veldefineret og større produktionslandskab. Ingen yderligere byudvikling.

Strækning E

Den sydvendte bykant bør på sigt udvikles landskabeligt, således at man fra de bagvedliggende bebyggelser kan ane det store landskab, som byen vender ud mod.

Strækning F

Baneterrænet udgør en barriere i byen, hvorfor byen spaltes på dette sted, hvilket betragtes som en kvalitet. Følgelig bør dette landskabsspor ikke minimeres eller på anden måde tilsløres.

Landskabet bør fremstå som en åben spalte i byen.

En landskabelig bearbejdning af strækningen fra vejbroen og mod Bolbro vil være en kvalitet.

Strækning E

Strækning F

PLANPRINCIPPER

9 PLANPRINCIPPER FOR DELOMRÅDE 8

4.2 PP2

Planprincip 2: Middelfartvej

Tilstand

Middelfartvej er bydelens taktstok, den lige linie fra bykernen og langt ud i landskabet mod vest, samt vejlinien der peger ret ind mod domkirkens spir.

Både på grund af sin geometri og antallet af trafikanter, har vejen en stor betydning - også historisk set. Den er primærvej for vestbyen og fordelingsvej for Bolbroområdet.

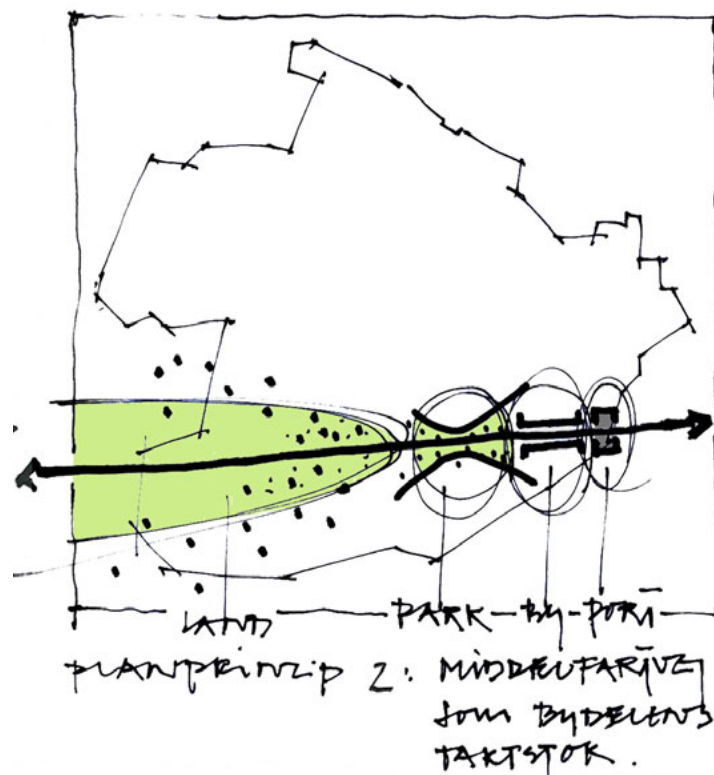
Vejens profil skifter undervejs med fortov, cykelsti, rabatter og grøft.

Som rumligt element fastholder vejen i dag ikke sin betydning som en betydnende byakse.

Vejens profil, vejbeplantningen og den skiftende bebyggelse spiller kun delvist sammen og efterlader et vilkårligt indtryk, som er førstehåndsindtrykket for den rejssende til Odense fra vest.

Planprincippets hensigt

Som en betydelig ledelinie i landskabet og som facade til hele bydelen er det byarkitektonisk vigtigt at vejens profil harmonerer med dens umiddelbare omgivelser.

I stedet for alene at anskue vejen som en trafikåre, bør den også respekteres som et langstrakt byrum, som en entre til byen fra vest.

Hensigten med planprincippet er at skabe en større overensstemmelse mellem vej og bebyggelse, således at vejen som landskabelig ledelinie tydeliggøres.

PLANPRINCIPPER

9 PLANPRINCIPPER FOR DELOMRÅDE 8

4.2 PP2

Vejens dominans i hele byens billede bør komme til syne i den mere konkrete udformning af hele vejrummet, dvs. at opnå et lige og langstrakt vejrum, der trods terrænbevægelser kan opfattes som en byakse, der af de stedlige forhold kan underdeles i 4 afsnit: Porten/broen – Bygaden – Parkvejen - Landevejen.

Planprincippets forvaltning

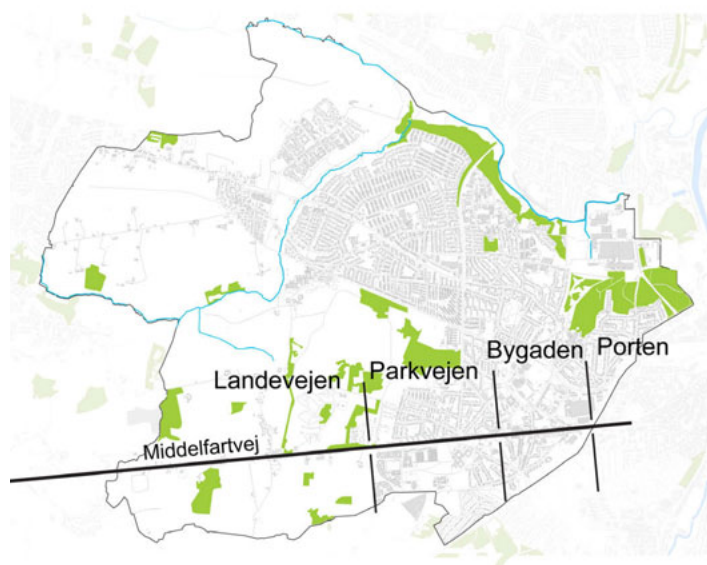
Overordnet set skal vejens meget lige forløb respekteres. Det er denne linieføring sammenholdt med det bevægede terræn, der er vejens særkende.

Det retliniede forløb skal understreges i vejens tværprofil og i vejens centerlinie, der ikke bør sedeforskydes af hensyn til lokale trafikforhold. Vigebaner bør så vidt muligt undgås.

Krydsende veje bør ikke udformes som rundkørsler.

Planprincippet inddeler vejen i fire vejrum: Porten/broen, bygaden, parkvejen og landevejen - med hver sit typiske profil.

Skiftet mellem de enkelte sektioner er angivet på kortet. Skiftet begrundes i den bebyggelse, som omgiver vejen på strækningen.

Middelbartvejs fire vejrum.

"Porten"/broen giver udsigt mod bymidten og markerer entreen.

PLANPRINCIPPER

9 PLANPRINCIPPER FOR DELOMRÅDE 8

4.2 PP2

"Porten"

-eller broen består af skæringen med baneterrænet.

Udsigten til alle sider skal bevares. Man skal fornemme overgangen fra midtbyen til det nye byafsnit og forstaden.

Bebyggelsen på begge sider må gerne være tæt, men respektere trafikantens mulighed for en vid udsigt.

Ved foden af broen over jernbanen kan overgangen til næste vejsekvens markeres med et større vejkryds/pladسدannelse, der samtidig viser ind mod stadionområdet og Gasa.

"Bygaden"

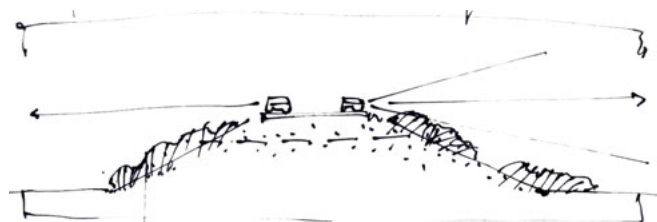
-skal være urban i sit udtryk med facadebebyggelse på linie.

Bebyggelsen kan på grund af rummets bredde godt være 4-5 etager.

Fortov og cykelsti skal være selvstændige spor i tværprofilet.

Parkering minimeres eller foregår alene som kantstensparkering.

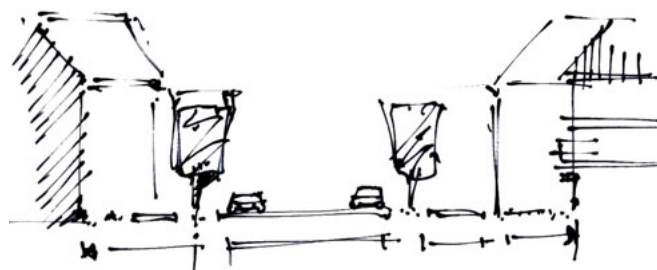
Beplantning skal i givet fald etableres i begge vejsider. Typiske bytræer evt. klippe, som tilfældet er i dag.

Tværsnit af "porten".

"Bygaden" med dens karakteristiske bygningsarkitektur.

Tværsnit af "bygaden".

PLANPRINCIPPER

9 PLANPRINCIPPER FOR DELOMRÅDE 8

4.2 PP2

"Parkvejen"

Der hvor den sammenhængende bykant går i opløsning og bebyggelsen ligger på sned i forhold til vej, dér tager parkvejen sin begyndelse.

Parkvejen er en landskabsvej med fortov og cykelsti i selvstændigt trace. De bløde trafikanter adskilles fra vejbanen af en bred rabat i græs. Parkvejens kørebane må gerne underscænkes lidt.

Beplantningen placeres som større, enkeltstående træer uden speciel rytme.

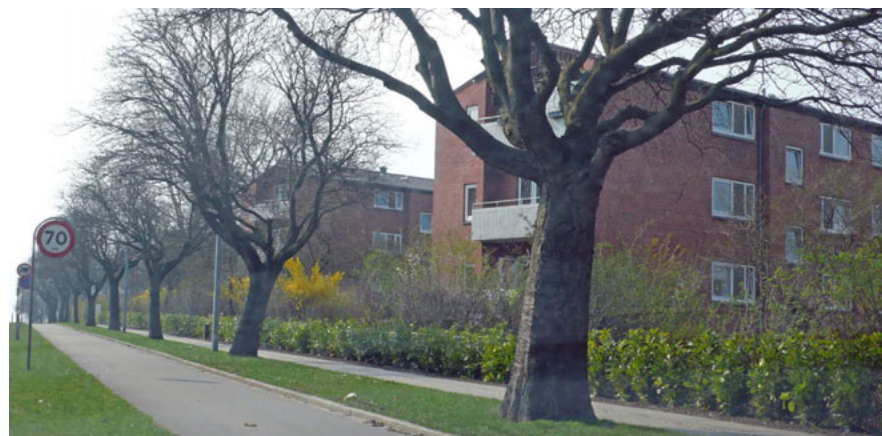
Overgangen mellem vej og bebyggelse bør være blød og diffus, således at ejendomskellene ikke understreges. Bebyggelsen skal stå i et landskabsrum.

Belysningen kan være mere spredt og punktvis, men bør i princippet være gennemgående for hele vejen.

Bebyggelsens højde kan på begge sider forøges uden at vejrummet føles trangt eller det landskabelige præg forsvinder.

Overgangen mellem bygade og parkvej. Vejen mister pusten.

Parkvejen

Tværsnit af "parkvejen".

PLANPRINCIPPER

9 PLANPRINCIPPER FOR DELOMRÅDE 8

4.2 PP2

"Landevejen"

-begynder præcist der, hvor den sammenhængende bykant skærer vejen.

Landevejens profil er smalt med græsribat og solitære træer vilkårligt placeret. Typiske danske landevejstræer, evt. stykede.

Smalle spor til både trafikanter på begge sider af vejen.
Sti og fortov smelter sammen.

De store udsigter mod syd bevares.

På nordsiden udtynnes partielt i kantbeplantningen, som helt blokerer for udsyn.

På begge sider af vejen begrænses bebyggelse mest muligt.

Ny som gammel bebyggelse skal knyttes til vejen og ikke til landskabet.

Skiltning mv. bør reduceres betydeligt.

Landevejsejendommene med udsalg, forretning og værksteder bør matrikulært markeres tydeligt i forhold til produktionslandskabet med en høj og kraftig hækbeplantning. Kun parkering på egen grund.

Landevejen

PLANPRINCIPPER

9 PLANPRINCIPPER FOR DELOMRÅDE 8

4.2 PP3

Planprincip 3: Ådalene

Tilstand

De grønne korridorer, som ådalene omkring Stavids og Ryds å udgør, er et betydeligt og værdifuldt landskabstræk på kanten af byen. Begge ådale indgår som vigtige felter i byens billede.

Som landskabsbilleder er de markante og terrænformen understreger tunneldalsystemet.

Ådalene har hvert sit særpræg med Stavids ådal som den mere plejede og Ryds ådal som den mere ekstensivt plejede.

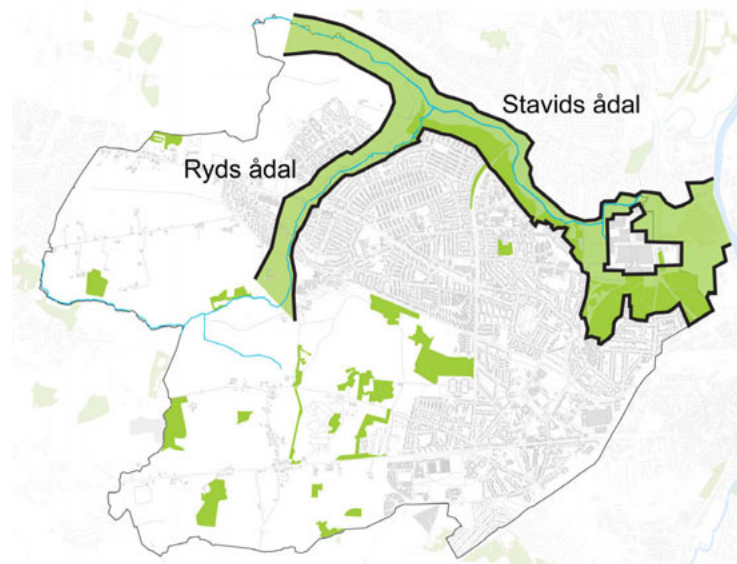
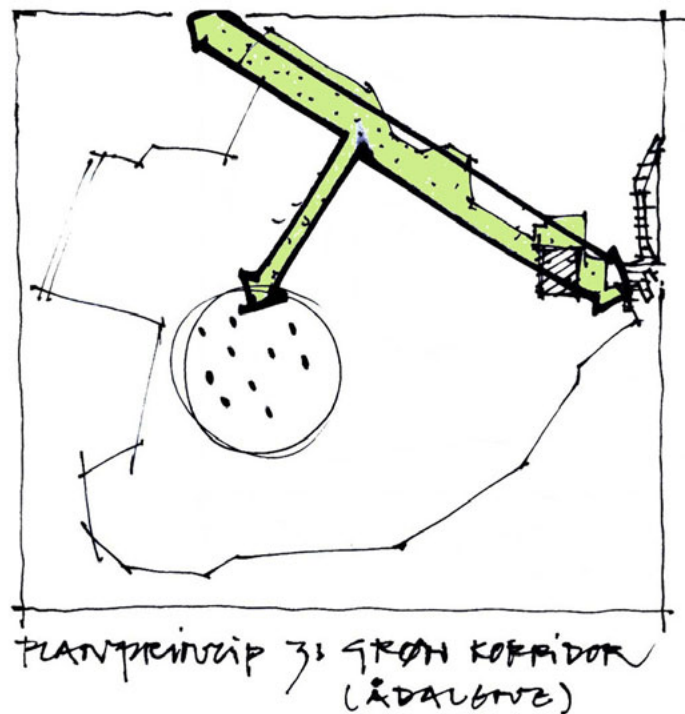
Begge ådale er velholdte, velfungerende og meget besøgte både som rekreation og på gennemfart.

Planprincippets hensigt

Planprincippet har til hensigt at fastholde tilstanden og desuden på sigt opnå en større brugs- og landskabsværdi i området.

Den åbne og ekstensivt plejede ådalsbund.

De to ådale omkring Stavids å og Ryds å.

PLANPRINCIPPER

9 PLANPRINCIPPER FOR DELOMRÅDE 8

4.2 PP3

Planprincippets forvaltning

Stavids Ådal

Ådalen skal som landskabselement fortsat fremstå tydeligt og fungere som et veldefineret landskabstræk mellem to bydele.

Ådalens krone/kanter skal som hovedregel defineres præcist, således at der ikke er tvivl om offentligt og privat domæne. Afgrænsningen på alle kronekanter skal være landskabeligt udformede for at opnå en harmonisk kronekant og udsigt (se fig. 1).

På sydvestsiden af ådalen bør der ske en betydelig udtynding eller fældning af skovplantning, således at ådalens format og terrænform kommer bedre til syne (se markeret område fig. 2).

På nordsiden bør bebyggelsen, der i skala ikke modsvarer landskabet, afskærmes, således at det uforstyrrede landskabelige rum holdes intakt.

I den østlige ende bør ådalens forløb ikke blokeres af fabriksområdet (Glud&Marstrand), men ubrudt kunne videreføres til havn/fjord.

Byudviklingen langs Næsbyvej bør begrænses eller i det mindste koncentreres, således at landskabet kan passere både nord og syd om frem til fjorden. Det bør overvejes at føre fortællingen helt til bunds ved at genåbne åen til havnen.

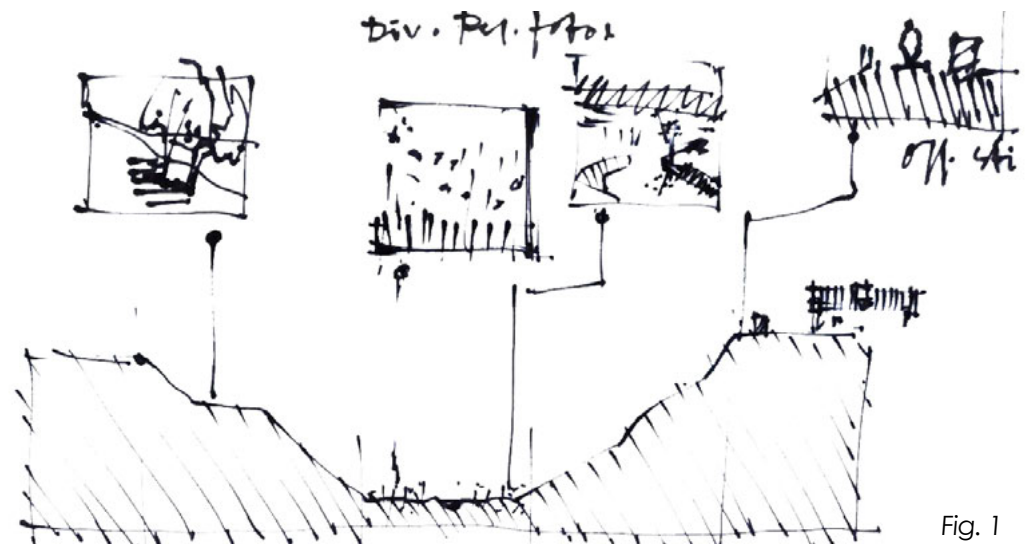

Fig. 1

Rydning i skovfelter bør gennemføres.

Fig. 2

Bebyggelsen majoriserer ådalen. Skellet mellem offentligt og privat rum.

PLANPRINCIPPER

9 PLANPRINCIPPER FOR DELOMRÅDE 8

4.2 PP3

Den østlige del af ådalen indgår i et større naturgenopretningsprojekt.

Broforbindelsen ved Rismarksvej bør støj-afskærmes for at øge den rekreative værdi i ådalen.

Ved Villestoftte (se fig. 3) bør overgangen mellem ådal, landbrugsland og bebyggelse defineres tydeligere. Nord for Villestoftte går ådalen over i det almene landskabsbillede.

Generelt er beplantningen for tilfældig. Plejeniveauet i ådalen kan varieres efter brugsmønstre og karakter. Et "langsgående" plejeniveau bør overvejes, således at ådalen ikke opdeles i mindre landskabsrum (se fig. 4).

Den åbne, men også støjbelastende trafikpassage over ådalen.

Fig. 3
Overgang mellem ådal, landbrugsland og bebyggelse?

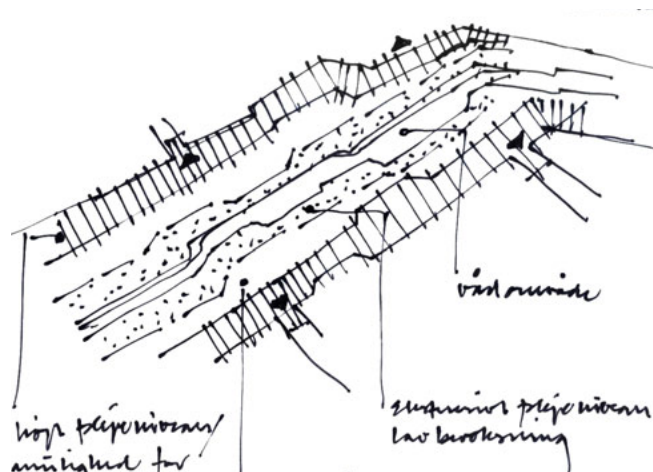

Fig. 4

PLANPRINCIPPER

9 PLANPRINCIPPER FOR DELOMRÅDE 8

4.2 PP3

Ryds Ådal

Karakteren af Ryds ådal, som det "tilgroede", mystiske landskabsrum bør opretholdes i modsætning til den større og mere åbne Stavids ådal.

Kantbeplantning mod Villestofte-bebyggelsen bør bearbejdes, således at naturpræget bevares.

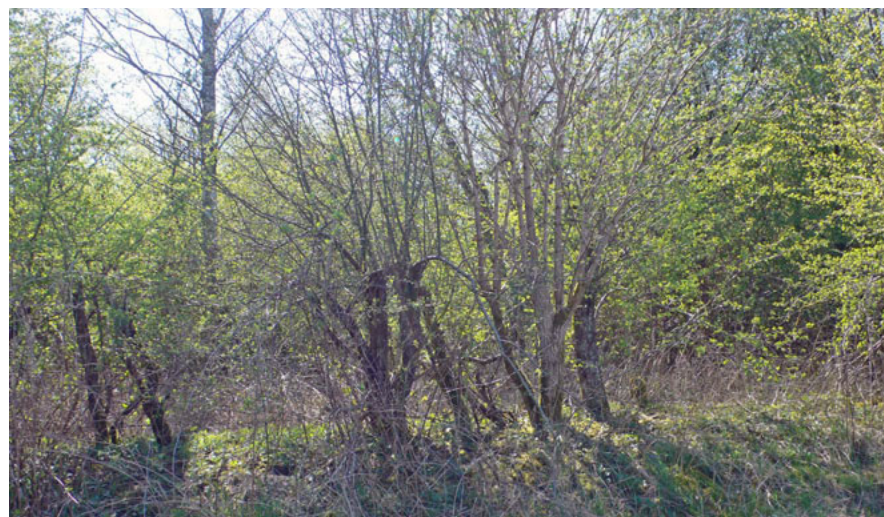
Adgangen fra de nærliggende bebyggelser til ådalen bør søges forbedret.

Overgangen fra Ryds ådal og direkte til Højstrup Øvelsesplads bør etableres med henblik på en større grøn rute (se fig. 5).

Plejeniveauet skal overalt være meget ekstensivt.

Bedre og mere synlig adgang til ådalene.

Mere vildnis i Ryds ådal

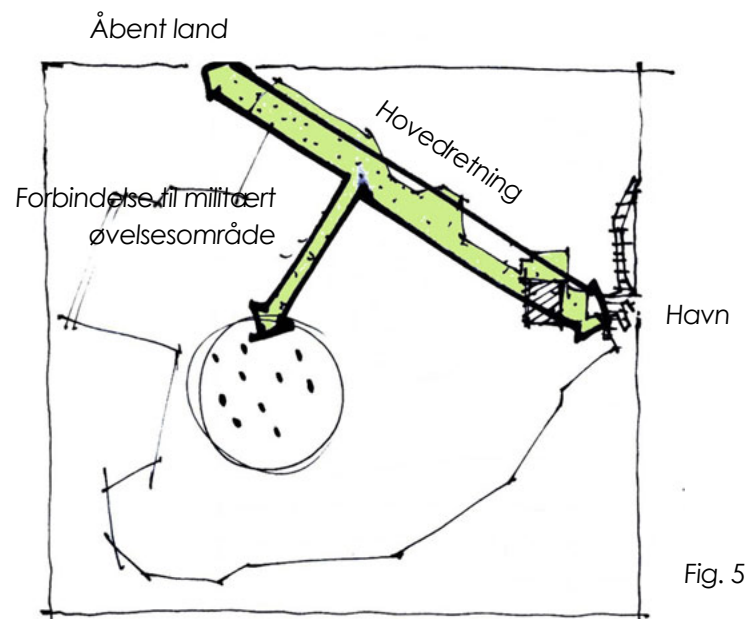

Fig. 5

PLANPRINCIPPER

9 PLANPRINCIPPER FOR DELOMRÅDE 8

4.2 PP4

Planprincip 4: Byfælleden

Tilstand

Området omfatter både almindeligt produktionslandskab og et større område til militært øvelsesterræn.

Området er et let bølget tunneldalslandskab. I den ydre zone ligger mindre gårdbebyggelser placeret frit, mange hegnsplanter og små til mellemstore jordlodder. Herved dannes overvejende små landskabsrum.

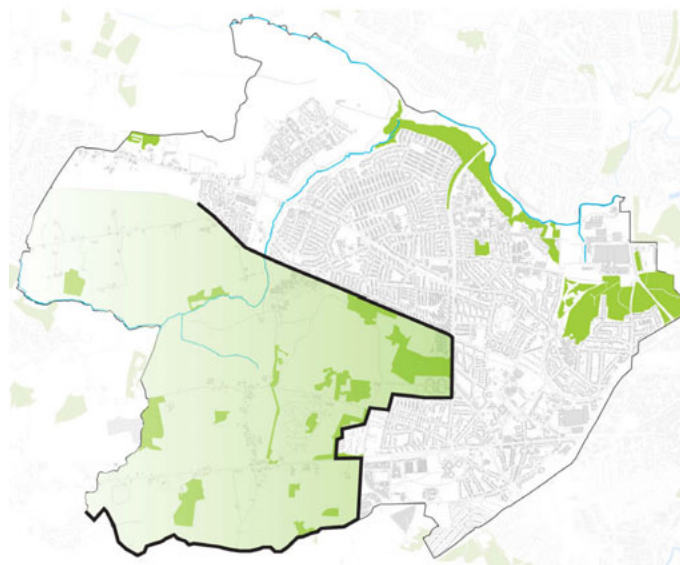
Den indre del henligger mere ekstensivt og "vildt". Institutionelle bygninger er placeret i kanten til byen. Byfælleden lukkes mod øst af en nåletræsplantage.

Områdets ekstraordinære placering med by på tre sider og kun 2-3 km fra bymidten gør området meget anvendeligt til rekreativ brug.

Planprincipets hensigt

Hensigten med planprincippet er at sikre en optimal udnyttelse af dette store bynære landskab - overvejende rekreativt.

På sigt forventes den indre del af fælleden langsomt at skulle transformeres til et rekreativt tilbud for hele det vestlige byområde. Samtidig skal der skabes forbindelse til ådalene nord for.

Byfælledens afgrænsning ift. byen.

PLANPRINCIPPER

9 PLANPRINCIPPER FOR DELOMRÅDE 8

4.2 PP4

Landskabet ligger i det bynære influensområde, der gør det sårbart over for en mere regulær bymæssig invasion.

Planprincippets forvaltning

Byfælleden opdeles i tre forskellige funktionsområder (se fig. 1):

1. DET REKREATIVE LANDSKAB,
2. HOBBY-LANDBRUGET
3. PRODUKTIONSLANDSKABET

De tre områder er angivet på kortskitsen.

Det rekreative landskab (se fig. 2)

-udgør det egentlige fritidslandskab for Odenses vestlige bydel.

Landskabsområdet skal overvejende forblive oplejet, som et modstykke til byens indre landskab. Området skal bevare sine "lunker" i form af specielle biotoper, særligt nogle af de få vådområder i nordøst.

Området kan tåle en rumlig opgradering ved enkelte større beplantningselementer. Mindre skovrejsning er en mulighed. Området skal i grænsen mod by og Middelfartvej åbnes landskabeligt og tilgængeligheden optimeres. Den inderste del af byfælleden bør åbnes mod Rismarksvej. Nåletræsplantagen fjernes.

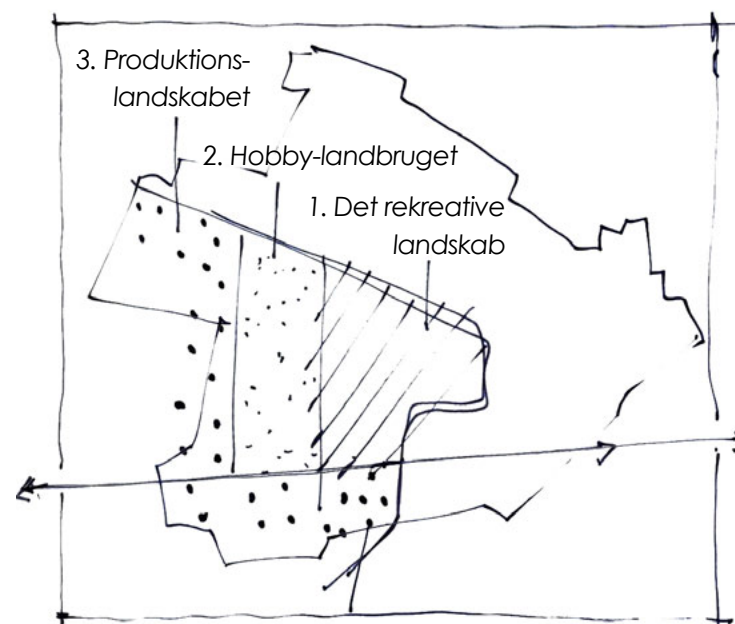

Fig. 1 Tre landskabsområder.

Fig. 2 Det rekreative landskab.

PLANPRINCIPPER

9 PLANPRINCIPPER FOR DELOMRÅDE 8

4.2 PP4

I områdets kanter kan plejeniveauet øges, hvorved det bedre kan udgøre en del af det daglige rekreative landskab.

Eksisterende institutionelle bygningsanlæg bør indkapsles som øer i dette landskab (se fig. 3). Evt. nye bygningsanlæg, som placeres i randzonen af fælleden bør ligeledes placeres som bebyggelsesøer i landskabet.

I overgangen mellem Ryds ådal og byfælleden skal der skabes en tydelig forbindelse.

Hobby-landbruget

-strækker sig som et bånd fra Stegsted i syd til Pårup i nord. Den lille vejforbindelse mellem disse to steder er adgangen til hobby-landbrugets domæne.

Området ligger i en landskabelig lunke og er tæt på byen. Følgelig et interesseområde for småerhverv især med relation til landbrug/landskab. Området er velegnet til disse formål, men en intensivering af denne arealanvendelse og driftsform må ikke overskygge, at området er en del af et større landskabsrum: Byfælleden.

Området er lidt mere varieret end landskaberne på begge sider.

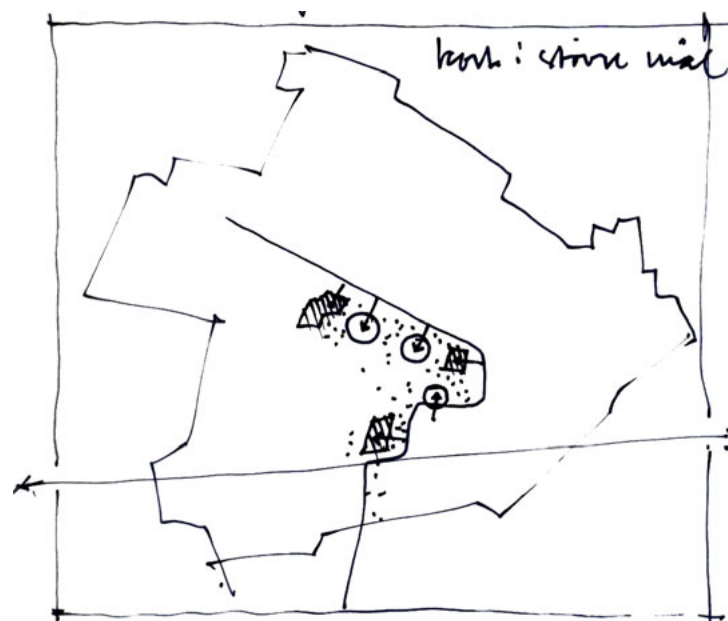

Fig. 3 Øer i landskabet.

For tæt hegnsplantning mod byfælleden.

Hobby-landbruget

PLANPRINCIPPER

9 PLANPRINCIPPER FOR DELOMRÅDE 8

4.2 PP4

Fra Ryds ådal bør der vest om Pårup landsby etableres en god, offentlig og landskabelig forbindelse til såvel den indre del af byfælleden som til hobby-landbruget (se fig. 4). Denne forbindelse er vigtig.

Produktionslandskabet

Mellem hobby-landbruget og det mere kommercielle landbrug er der landskabeligt en flydende overgang.

Produktionslandskabet er en del af den samme landskabelige hovedform, som kendetegner landskabet vest for byen: svagt bølget terrænform, små til mellemstore brugslodder, en del fritvoksende hegnsplantninger og få skovfelter.

Produktionslandskabet er karakteriseret ved mere regulære afgrøder, en rationel og mekanisk drift og større jordlodder end i hobby-landet. Dette landskabsbillede søges ikke ændret.

Produktionslandskabet fortsætter mod vest ud over delområde 8. Det udgør ingen speciel interesse som del af et landskabeligt udflugtsområde.

I forbindelse med en evt. skovrejsning kan området tilføres en større rekreativ værdi. En skovrejsning burde placeres tættere på bykanten.

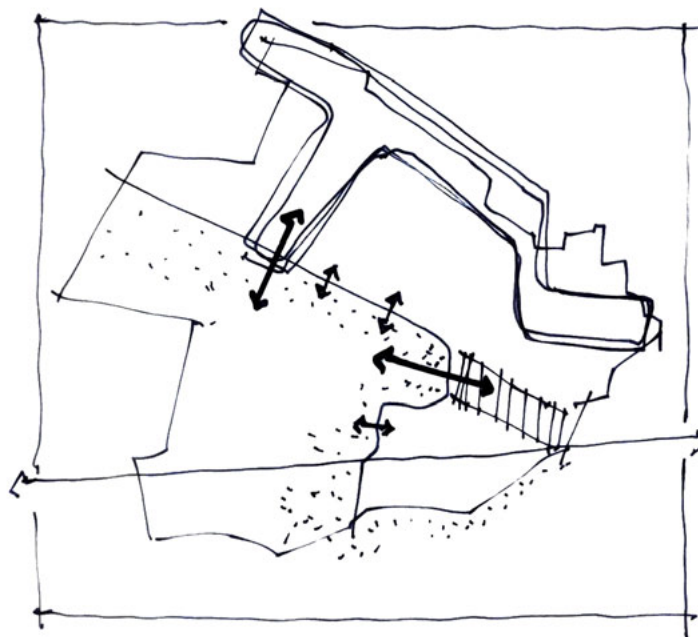

Fig. 4 Forbindelser til kilen.

Den åbne byfællede

PLANPRINCIPPER

9 PLANPRINCIPPER FOR DELOMRÅDE 8

4.2 PP5

Planprincip 5: To bydele

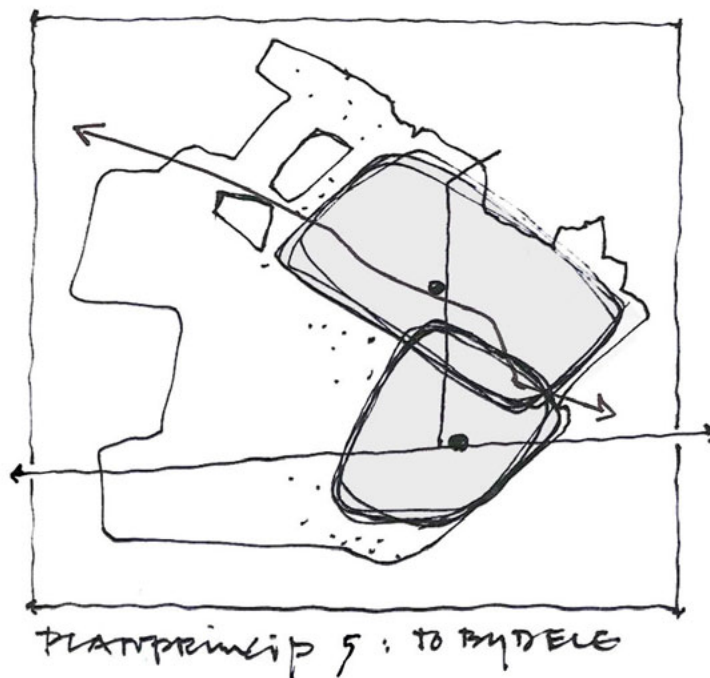
Tilstand

Bykanten fra planprincip 1 beskriver afgrænsningen af den visuelt sammenhængende byflade i delområde 8, dér hvor landskabet ikke tydeligt har lagt sig imellem. I denne sammenhængende byflade markerer to bydele sig: Tarup/Pårup/Snestrup i nord og Bolbro i syd.

Årsagen til, at der er tale om to bydele er den historiske udvikling. Mens den tidligere landsby Bolbro har vokset sig større, er de tre landsbyer Tarup, Pårup og Snestrup vokset sammen til ét område. I dag kan to bydele aflæses i det fysiske bybillede, hvor hver bydel har sin centrumsdannelse.

De to bydele har udviklet sig forskelligt, uden at der kan angives et skarpt skel mellem disse. Der er snarere tale om en vis overlappning.

Overlappningen er opstået ved, at banestrækningen før i tiden har dannet en grænse. I dag eksisterer den ikke lænere og er blevet erstattet af Langesøstien (der henvises til Planprincip 8); dog har banestrækningen efterladt et tydeligt spor i landskabet.

I området mellem den tidligere bane og Bolbro ligger Stadion og andre idrætsfaciliteter, der blev placeret i mellemlandet mellem de to landsbyer og udenfor Odense midtby.

Sammen med etageboliger nordvest for Stadion udgør de i dag overlappningen mellem de to bydele. Overlappningen markerer sig tydeligt i bybilledet ved at være et storskalaområde for sig.

PLANPRINCIPPER

9 PLANPRINCIPPER FOR DELOMRÅDE 8

4.2 PP5

Planprincippets hensigt

Planprincippets hensigt er at skabe en bevidsthed omkring de to forskellige lokalsamfund, som fysisk og historisk aftegner sig i bybilledet.

At opretholde de to lokalområder giver en fysisk og funktionel underdeling af det samlede forstadsområde i vest, en underdeling som er tiltrængt i det ellers mere anonyme og retningsløse forstadsmiljø.

Planprincippets forvaltning

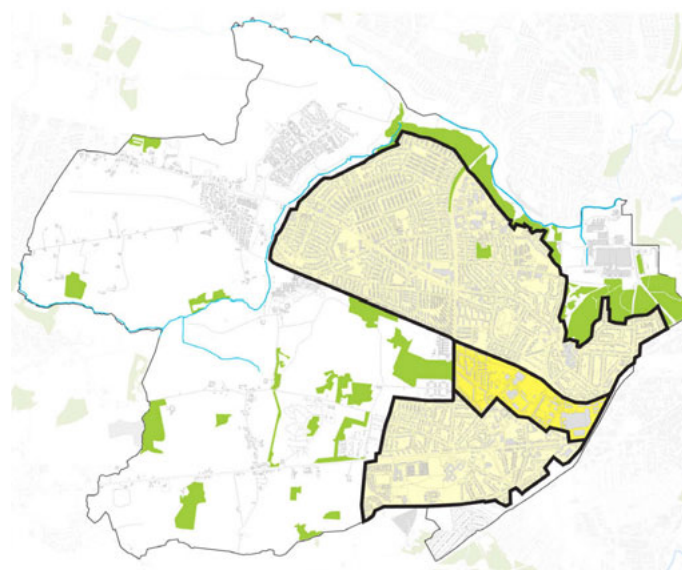
De to lokalområder bør bl.a. stimuleres ved fysisk og funktionelt at understøtte de to centrumsdannelser, hhv. omkring Middelfartvej og Tarup-centeret.

Der bør i Tarup-området ikke skelnes mellem Tarup, Pårup og Snestrup.

Tilgængeligheden specielt for bløde trafikanter til de to centerområder bør have høj prioritet og centrumsrelevante bygøremål bør placeres her, således at de to centre ikke sygner hen.

Offentlige aktiviteter, temporære som mere permanente, bør henføres til disse lokalcentre.

Forbindelsesveje og kollektive busruter bør optimeres omkring centrene.

De to bydele Tarup/Pårup/Snestrup i nord og Bolbro i syd samt det område, hvor bydelene overlapper hinanden.

Udvikling af Bolbrocenteret?

PLANPRINCIPPER

9 PLANPRINCIPPER FOR DELOMRÅDE 8

4.2 PP6

Planprincip 6: Storskalafelt

Tilstand

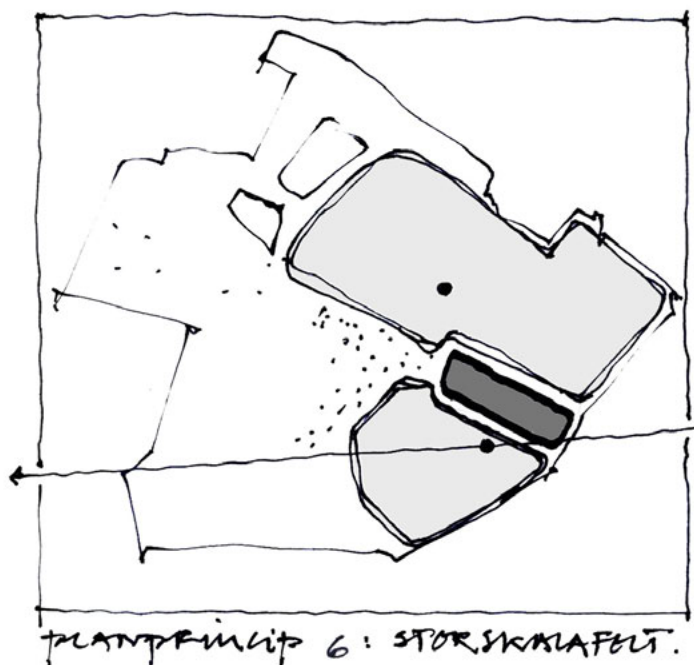
Området omfatter bebyggelserne Stadion, tilknyttede idrætsfaciliteter, Gasa-erhvervene og de almene boligbebyggelser vest for Stadion. Disse bebyggelser ligger i et fælles "bånd" og udgør et sammenhængende storskalaområde fra Mid-delfartvej til øvelsesterrænet (se fig. 1).

Området adskiller sig således tydeligt fra omgivelserne ved sin større skala og bebyggelseskarakter. Området udgør "overlapningen" eller skillevæggen mellem Bolbro- og Tarup-bydelene.

Stadion og tilstødende anlæg har en funktional betydning for hele byen og større dele af det fynske opland, men udmærker sig ikke fysisk som sådan.

Storskalabygningerne i Gasa-området grænser op til bymidten. Områdets bebyggelse præges af boksarkitektur i stor og medium skala med store mellemliggende parkerings- og kørerflader i asfalt, som næsten glider over i hinanden.

Boligområdet i nordvest af storskalafeltet indeholder almennyttig boligbebyggelse, opført i 1940 og '50'erne i flere etaper. Det homogene og velplanlagte bolig-område udmærker sig ved at arkitektur, landskab og vejforsyning spiller ekstraordinært smukt sammen.

Storskalabebyggelse med det store indre landskab.

PLANPRINCIPPER

9 PLANPRINCIPPER FOR DELOMRÅDE 8

4.2 PP6

Planprincippets hensigt

Det er planprincippets hensigt at henlede opmærksomheden på især stadionområdet, som et ekstraordinært anlæg af betydning for hele byen.

Det er ønskværdigt at storskalaområdet visuelt og funktionelt undgår det bagsidepræg, som til dels signaleres i dag.

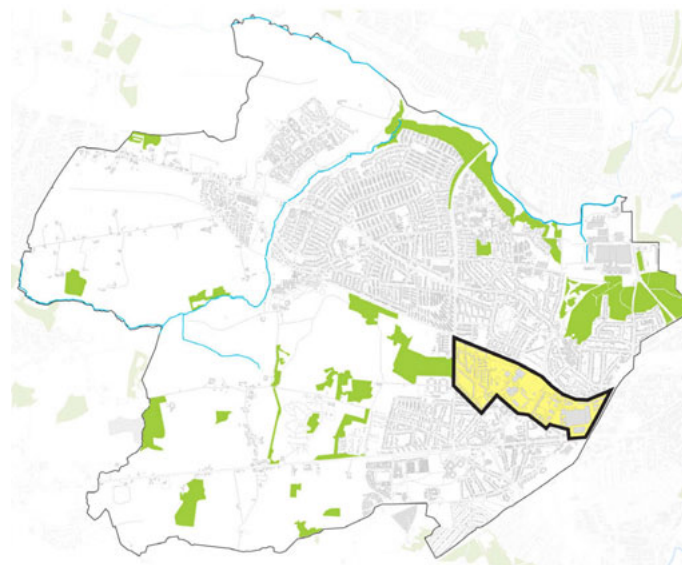
Det er ligeledes hensigten at tilgængeligheden til stadionområdet øges for både den private og kollektive trafik.

Planprincippets forvaltning

Storskalaområdet ligger tilbagetrukket fra Middelfartvej uden relation til større vej-anlæg. Det giver området en bagsideplacering i bydelen. Bagsidepræget bør erstattes af en ny "facade".

Dele af området ligger tillige undersænket i forhold til omgivelserne ("et stadion i kælderen"), hvilket yderligere nedtoner områdets format. Det betyder, at de nære omgivelser til stadion mv. bør udformes med større landskabeligt format.

Endelig ligger området et sted i bydelen, hvor der er flere retningsskift, idet bebyggelserne udenom ikke har nogen relation til sportsområdet. Heraf betegnelsen "bydelens narv". Rundkørslen i området danner bydelens narv, hvorfra de forskel-

Storskalaområdet rummer boligbebyggelse, industri-læg og institutioner, herunder Odense Stadion.

Fig. 1 Området består af tre delområder, som alle kan betegnes som storskala.

PLANPRINCIPPER

9 PLANPRINCIPPER FOR DELOMRÅDE 8

4.2

PP6

lige retninger udgår. Orienterbarheden bør øges og tilgængeligheden ligeledes.

De forskellige områder kan sammenbindes af en fælles større adgangsvej, af Langesøstien og af en fælles landskabsplan for det samlede storskalafelt.

Området bør i begge "ender" knytte sig mere direkte til hhv. Middelfartvej og det store rekreative fritidslandskab (Højstrup Øvelsesplads).

Bedre kollektive forbindelser bør bestryge området (se fig. 2).

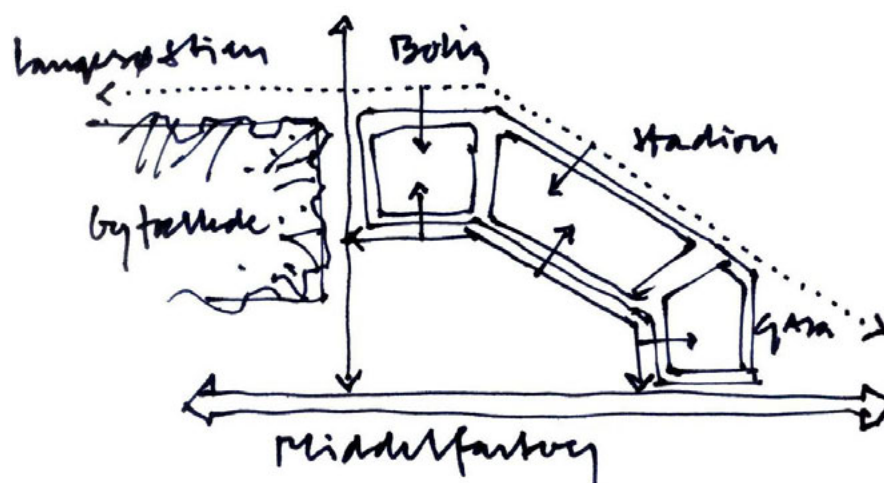

Fig. 2 Princip for tilgængeligheden i og omkring storskalaområdet.

Øget tilgængelighed fra Middelfartvej kan bl.a. rette op på stadionområdets bagsidepræg.

PLANPRINCIPPER

9 PLANPRINCIPPER FOR DELOMRÅDE 8

4.2 PP7

Planprincip 7: Netværk i parcelhusområde

Tilstand

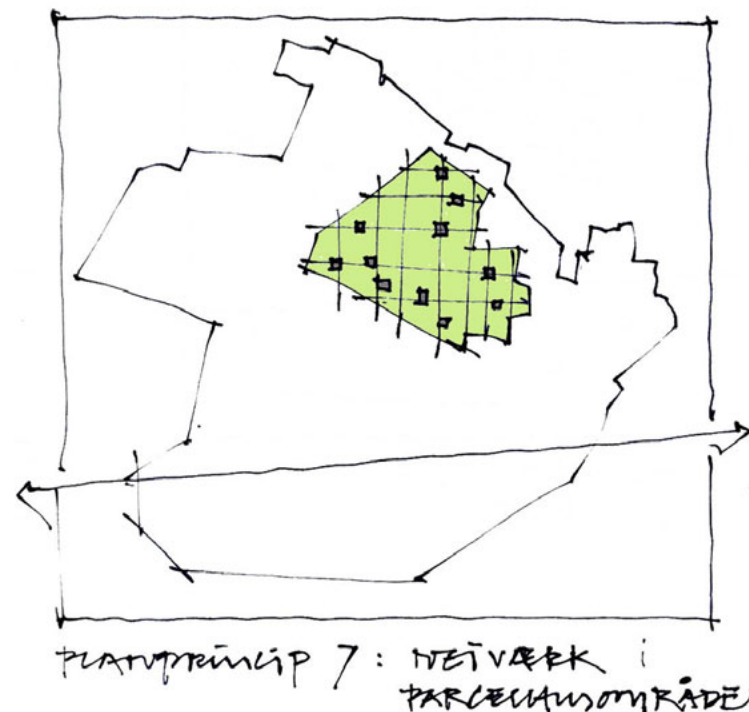
Planprincippet vedrører hele det store parcelhusområde ("Det store rejsegilde"), som udvikledes i 60'erne og som i dag danner én homogen og sammenhængende bebyggelsesflade, inkl. mindre områder med tæt/lav bebyggelse.

Den typiske bolig er parcelhuset, ofte gavlvendt mod vej, ét-planshus med svag tagrejsning, således at bygningen næsten ikke giver sig til kende fra vejen på grund af hæk og hegn. Hus ved hus på nogenlunde ens grunde.

Indenfor området er der få variationer, idet tæt-lave boligenklaver og institutioner lejlighedsvis bryder monotonien.

Vejbilledet støtter ikke det landskabelige billede. Hæk og små individuelle forhaver giver et diffust vejbillende uden arkitektonisk prægning. Vejbillendet er almindeligvis for åbent.

Området er som helhed velfungerende, men vejnettets form gør området orienteringsløst. To veje fungerer som områdets fordelingsveje: Rismarksvej og Rugårdsvej, der danner et kryds på tværs af det underliggende vejnet (se fig. 1).

Parcelhusbyen, som den kendes mange steder fra.

PLANPRINCIPPER

9 PLANPRINCIPPER FOR DELOMRÅDE 8

4.2 PP7

Området har kun meget få spor af tiden førhen. Ledetrådene ligger i skel, gl. veje, landbrugsbygninger og beplantning. Lidt af den nyere historie afspejles gennem det tidligere Pårup rådhus, den bombede husmandsskole og Løkkevængget 13. Hovedindtrykket er dog, at forstaden har udslettet næsten alle spor af historisk oprindelse.

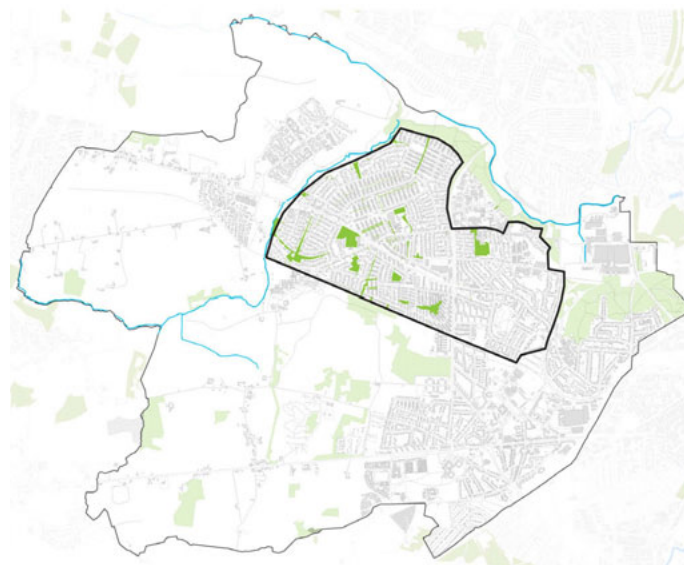
Planprincippets hensigt

Planprincippet skal styrke orienteringen i området, tilstræbe en vis underdeling i kvarterer og fremhæve de få punkter/steder, som adskiller sig fra det gennemgående bebyggelsesmønster, således at byområdet alt i alt træder lidt tydeligere i karakter.

Planprincippets forvaltning

Planprincippet går ud på at skabe nogle markører eller holdepunkter i bebyggelsesfladen, således at disse kan give en vis form for kvartersdannelse, på samme vis som de tæt-lave bebyggelser virker som pauser i den øvrige udstykning.

Som markør eller stepstone udpeges de fælles grønninger i området. Disse skal landskabeligt forstærkes (se fig. 2).

Bydelen Tarup/Pårup/Snestrup med overvejende ens boligbebyggelse og bebyggelsesstruktur.

Fig. 1 Vejhierarkiet i Tarup, Paarup og Snestrup.

PLANPRINCIPPER

9 PLANPRINCIPPER FOR DELOMRÅDE 8

4.2 PP7

Disse markører suppleres af kvarterets institutioner, som tydeligere skal optræde som ankerpunkter i bebyggelsen. Disse områder skal åbnes op mod omgivelserne og ikke fremstå som lukkede parcelhushaver (se fig. 2).

Det indre stisystem bør ved krydspunkter markeres tydeligt og understreges ved punktvis beplantning, der både skaber overgange og visuelle holdepunkter. Stisystemet suppleres, hvor det er muligt.

Stisystemet skal slutte sig til Langesøstien, den store byfællede og ådalene.

Enkelte veje kan omprofileres.

De tæt/lave boligenklaver bør landskabeligt markeres, som en variation i forhold til parcelhusbebyggelsen.

Den generelle planlægningsindsats skal lægges i det offentlige rum.

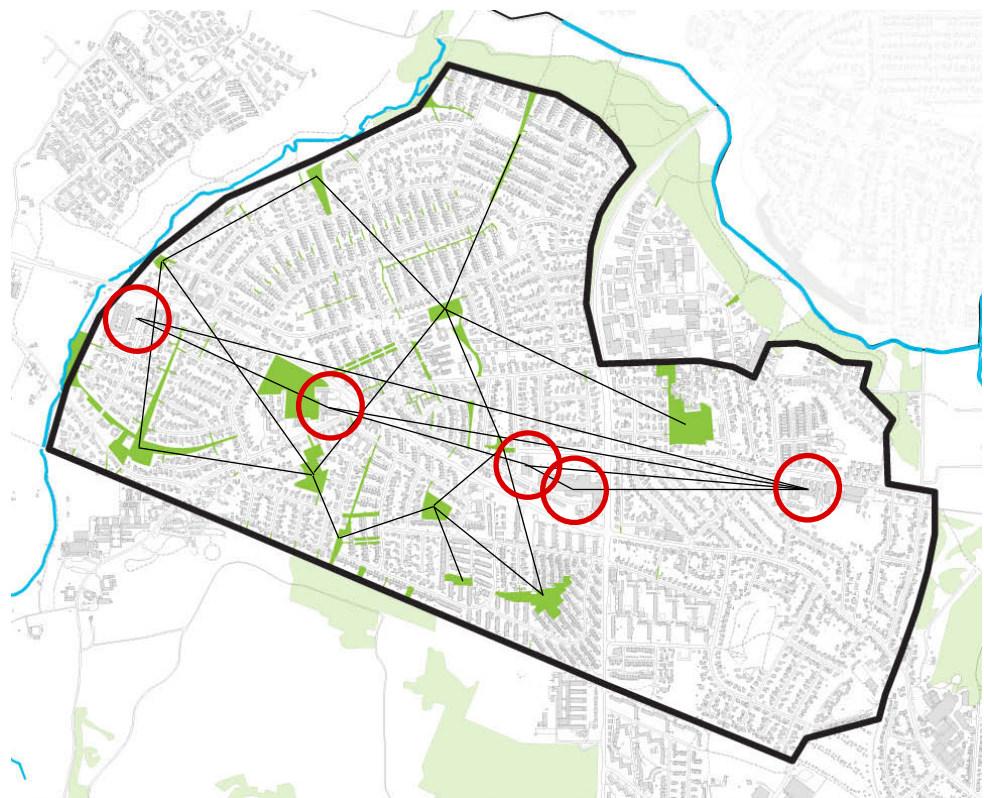

Fig. 2 Den grønne struktur og ankerpunkter i Tarup, Paarup og Snestrup.

Lukning af boligvej/stamvej i parcelhuskvarteret.

Parcelhusbyen, som den kendes mange steder fra.

PLANPRINCIPPER

9 PLANPRINCIPPER FOR DELOMRÅDE 8

4.2 PP8

Planprincip 8: Langesøstien

Tilstand

Planprincippet omfatter Langesøstien på strækningen fra Rugårdsvej – Korup, samt dens umiddelbare omgivelser. I alt en strækning på ca. 4 km.

Langesøstien er anlagt på et nedlagt jernbanetrace og fungerer som "motorvej" for bydelens lette trafikpendlere og benyttes i stort omfang til rekreativt brug.

Stien starter ved kanten af byens centrum og ender hvor Rugårdsvej skærer jernbanen.

På strækningen Rugårdsvej-Rismarksvej opleves stiens rum som meget lukket og uden visuel kontakt til omgivelserne. Dette skyldes dels at stien ligger i afgravning, dels at den er omgivet af tæt beplantning på begge sider.

På strækningen Rismarksvej-Ryds Å støder stien på den nordlige side op til bagsiden af et stort parcelhuskvarter. På sydsiden ligger Højstrup Øvelsesplads. Der er ringe visuel kontakt til de ellers ret åbne naturarealer på grund af et tæt krat på det meste af strækning.

Planprincip 8: Langesøstien

På strækningen Ryds Å-Korup er stien omgivet af åbent land på enten den ene side eller begge sider. Stien opleves her som meget åben.

Langesøstien har mange sidestier. De er dog ikke særligt synlige og det er ikke åbenlyst, hvor de fører hen. Stort lokal-kendskab er påkrævet for at kunne gøre brug af disse sidestier.

PLANPRINCIPPER

9 PLANPRINCIPPER FOR DELOMRÅDE 8

4.2 PP8

Planprincippets hensigt

Planprincippets hensigt er at styrke de bløde trafikanters fremkommelighed og målsøgning i bydelen. Desuden at gøre Langesøstien til en tydeligere akse i forstadens lidt orienteringsløse landskab.

Endelig er det et mål at skabe et mere sammenhængende stisystem med udgangspunkt i Langesøstien.

Planprincippets forvaltning

Strækning A

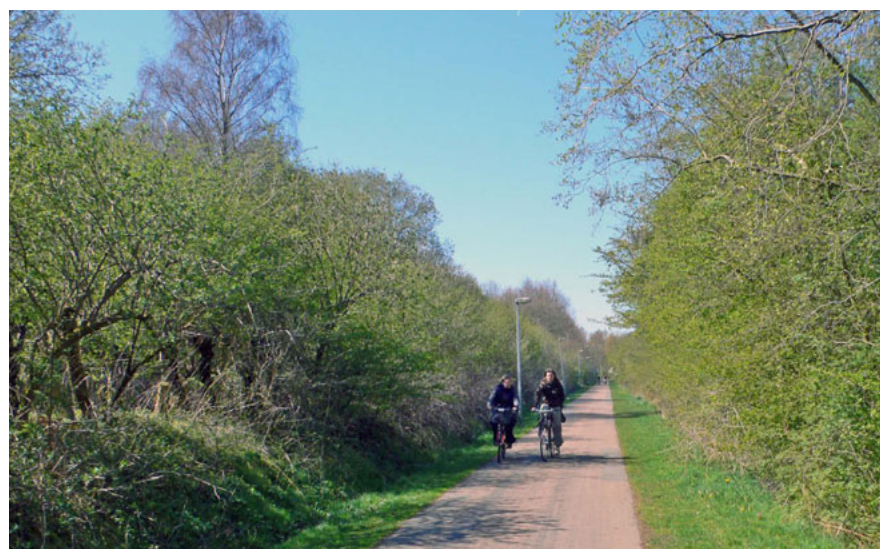
Odense Idrætspark skal markere sig ud mod Langesøstien og der skal etableres synlige og indbydende adgange til parken. Beplantning, rydning og belysning skal fremme denne proces.

Strækning B

Mod syd skal beplantningen på dele af strækningen fjernes og evt. terræn reguleres, således at der opstår visuel kontakt til det åbne naturareal og man fornemmer, at stisporer ligger på kanten af byen. Adgange til naturarealet skal opgraderes.

Langesøstiens inddeling i strækninger tager udgangspunkt i omgivelserne - i byen (A), på kanten af byen (B) og på landet (C).

Langesøstien, der bør åbnes mod byfælleden.

PLANPRINCIPPER

9 PLANPRINCIPPER FOR DELOMRÅDE 8

4.2 PP8

På nordsiden skal sidestierne markeres bedre og så vidt mulig videreføres til vigtige bymål i kvarteret. Omvendt skal institutioner, og andre samlingspunkter knyttes tydeligt til både sidestier og hovedstien (evt. på sydsiden af Langesøstien).

Hvor det er muligt bør stiens udlægsbredde øges for at markere stiens betydning som trafikåre.

Strækning C

Stien skal fortsat ligge åbent i landskabet, så den visuelle kontakt til landskabet bevares.

Tværstier til langesøstien.

PLANPRINCIPPER

9 PLANPRINCIPPER FOR DELOMRÅDE 8

4.2 PP9

Planprincip 9: Prioriteringsområder

Tilstand

Det samlede delområde 8 udmærker sig ved i al væsentlighed at være et forstadsområde umiddelbart op til det centrale byområde i Odense. Området huser ca. 20.000 indbyggere og ca. 4-5.000 arbejdspladser. Centralt i området indgår et meget stort landskabsrum, som anvendes partielt til militære formål og ellers indgår i almindelig landbrugsdrift samt som fritidslandskab.

Området er udbygget fra midten af 20'erne til slutningen af 90'erne med hovedvægten på 60 + 70'ernes parcelhusudstyknings.

Planprincipets hensigt

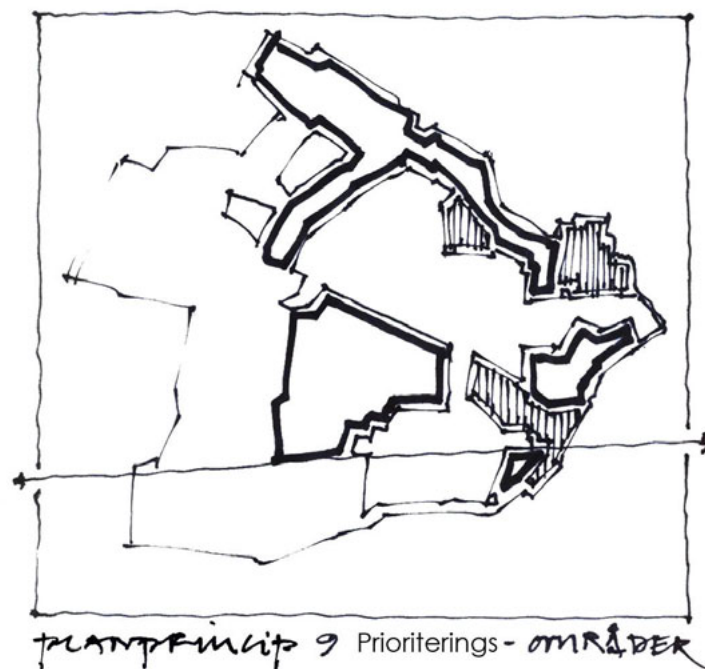
Planprincippet inddeler delområde 8 i tre kategorier, henholdsvis 0, + og ÷ områder.

Et 0 område

-angiver at dette områdes status og udvikling ikke indeholder større planlægningsmæssige udfordringer på kortere sigt (planperioden), hvorfor området kan fortsætte som hidtil uden speciel planlægningsmæssig opmærksomhed.

Et + område

-angiver, at det givne område har et planlægningsmæssigt potentiale som evt. kan styrkes, hvorved området kan

videreudvikles i en endnu gunstigere retning.

Et ÷ område

-angiver, at området må forudses at indgå i en transformation over en kortere eller længere årrække, hvorfor den fysiske planlægning bør have særlig fokus på dette område i planperioden.

Baggrunden for denne inddeling er et forsøg på at behandle forskellige by- og landskabsområder forskelligt, alt efter deres status og forudsætninger. Herved

PLANPRINCIPPER

9 PLANPRINCIPPER FOR DELOMRÅDE 8

4.2 PP9

rettes planlægningsindsatsen mod særlige delområder i stedet for en jævn spredning af planlægningsressourcerne.

Planprincippets forvaltning

0 OMRÅDER

Områderne er kendetegnet ved overvejende at være parcelhuskvarterer fra 60-erne, hvor den planlægningsmæssige indsats er yderst begrænset og alene bør omfatte enkelte infrastrukturelle og landskabelige indsatser.

Områderne forventes uændret inden for planperioden.

For åbent land-områderne fungerer disse typisk som traditionelle produktionslandbrug med den tilføjelse, at nogle af arealerne ligger så byncært, at de måske er under influens af byudviklingen.

+ OMRÅDER

Områderne omfatter dels et tidligt villa-kvarter, dels nogle etageboligområder fra 30-50'erne og dels et tæt/lavt bolig- og institutionsområde, overvejende fra 60-70'erne.

Åløkke-kvarteret,

-et villakvarter fra 30'erne, udmærker sig ved et særdeles attraktivt vejmiljø, som består af store vejtræer, vejrabatter, til

Delområde 8 inddelt i +, - og 0 områder, hvor gul er minus, grøn er plus mens resten er nul områder.

dels åbne forhaver og en gedigen villaarkitektur. Disse kvaliteter kan yderligere styrkes ved et smallere vejprofil, bredere græsrabatter og en bedre indpasning af tilbygninger og carporte samt enkelthed i forhaverne.

Etagebebyggelsen syd for Middelfartvej -har en tydelig tidstypisk gestalt, der bør fastholdes, ikke mindst for at bryde med forstadens gængse bebyggelsesudtryk.

Området danner port til hele byområdet mod vest med sin funkisarkitektur.

Området fremstår lidt uplejet og tilfældig på samtlige friarealer bag Middelfartvej. Disse arealer burde opgraderes, beplantningen gøres mere parkagtig med

PLANPRINCIPPER

9 PLANPRINCIPPER FOR DELOMRÅDE 8

4.2 PP9

store træer og færre tilfældige hegn og afskærmninger samt affalds-depoter og garageanlæg, der skæmmer områdets egentlige kvaliteter. Landskabsplan bør udarbejdes.

De store almene boligbebyggelser fra 50'erne

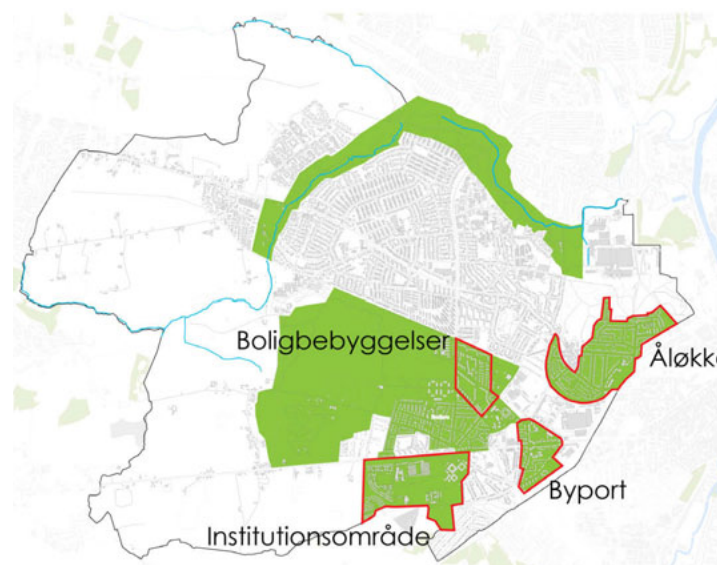
-er forbilledlige. Friarealernes pleje, de store træer, den parkagtige karakter matcher de store bygninger med solorienterede altaner og mange fine detaljer. Infrastruktur, parkering mv. må ikke reducere friarealernes landskabelige karakter.

Området bør orienteres både mod den store, naturprægede byfællede og være i skala med stadionanlægget.

Det institutionsprægede område syd for Middelfartvej

- opført i 60-80'erne, indeholder bebyggelse, der ligger som øer eller enklaver i et grønt landskab. Disse ø-bebyggelser samles af et parkagtigt landskab, som dog ikke er så bevidst udviklet, som det burde.

Områdets landskabslayout bør styrkes og udvides til også at medtage tekniske anlæg (forsinkelsesbassin) og de mere oplejede områder syd for Roesskovsvej. Området fremstår som et meget interessant forstadsmiljø opbygget efter sin egen logik.

+ områderne i delområde 8.

÷ OMRÅDER

Gasa-området, "Glud&Marstrand"-området samt erhvervsfeltet ved Rismarksvej er fortsat i rimelig funktion, men en begyndende transformation og delvis "tomhed" er at spore. På forskellig vis ligger områderne mindre hensigtsmæssigt for en videre udvikling, hvorfor en transformation kunne komme på tale over tid.

Gasa-området

-er indtil videre fortsat i stabil funktion, men det må forudses, at aktiviteten med tiden vil være placeret lidt decentralt i forhold til logistik. Området er byarkitektonisk placeret i et lukket hjørne med skæve vinkler og lavtliggende i forhold

PLANPRINCIPPER

9 PLANPRINCIPPER FOR DELOMRÅDE 8

4.2 PP9

til omgivelser. Området har potentiale til udvikling.

Stadion-området

-er funktionelt uoverskueligt og mangler format til større begivenheder. Området kan fortsat fungere i flere år frem, men bør ses i et større udviklingsperspektiv med naboområderne.

Glud&Marstrand-området

-ligger som en anakronisme i en stor landskabskile, der munder ud i havnen/fjorden. Områdets enestående placering bør på sigt udnyttes bedre.

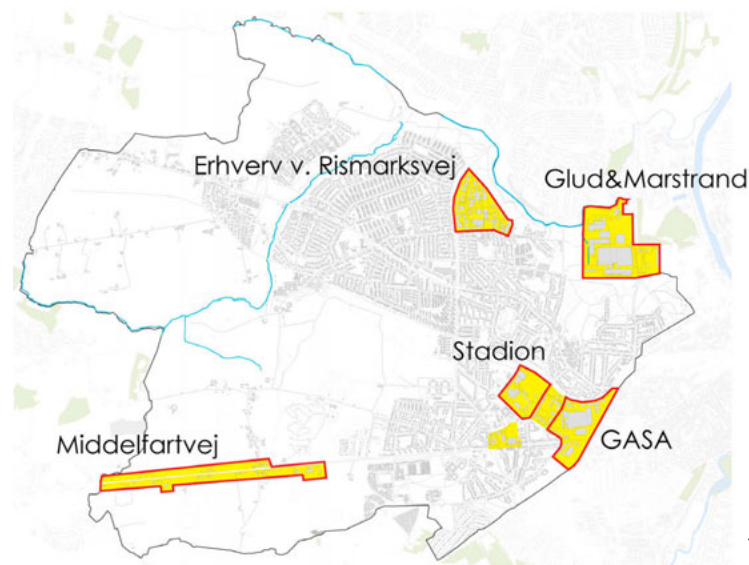
Det forekommer, at områdets nuværende status som blandet erhvervsområde måske er på retur.

Erhvervsområdet langs Rismarksvej

-er tydeligvis under transformation og der efterlyses en samlet planlægning, således at området ikke forfalder yderligere eller at en egentlig transformation kan begynde.

Bygningsfelterne langs Middelfartvejs ydre del

-er efterhånden blevet lidt uarticulerede og en strammere planlægningsmæssig håndtering af disse vejkanter er påkrævet, hvis man ikke vestfra skal møde Odense by ad en landevej med vilkårlig bebyggelse og detailhandel, som det kendes overalt i landet.

÷ områderne i delområde 8.

Bolbro-centeret har for svag facade mod Middelfartvej.

Uarticuleret erhvervsbebyggelse langs Middelfartvej.

4.3

Metodeudvikling af planprincipper

Der er ikke nogen streng logik for eller præcis arbejdsmetode til udvikling af planprincipper. Det skyldes, at planprincippet ikke er et "rent" logisk produkt. Planprincippet udvikler sig på baggrund af nogle registreringer, som er mere eller mindre systematiske samt en mere intuitiv fornemmelse af i hvilken retning planlægningen skal bevæge sig inden for et givent område.

Man kan også forklare planprincippets udvikling igennem en iterativ proces, dvs. en form for cyklus-bevægelse, hvor man kommer tilbage til udgangspunktet, men på et mere afklaret niveau. Inden for det arkitektoniske fagområde har man altid arbejdet i en kreativ proces, hvor man først har set på hele objektet, hele planområdet; dernæst søgt at løse nogle mere detaljerede forhold. Disse har givet anledning til, at man vendte tilbage til det overordnede for muligvis igen at korrigere på dette niveau. Således har arbejdsprocessen konstant bevæget sig mellem betragtninger om helheden og detaljen. Udviklingen af planprincipperne fungerer på samme vis.

Men selvom man ikke kan dissekere processens enkelte arbejdsgange, forsøger vi alligevel at videregive processen og det metodiske nedenfor. Vi kan beskrive den del af arbejdet, som er systematisk eller konsekvent - om man vil.

Registrering

Planprincipper kan ikke udvikles uden et godt kendskab til området i sin helhed. Derfor er en systematisk registrering/tracing nødvendig. Det er den, som etableres gennem den såkaldte værdikortlægning. Væsentligt i værdikortlægningen er, at man rimeligt objektivt kan udskille karaktertræk ved det område, man arbejder i. Og af betydning er det også, at de registreringer man foretager, skal være møntet på den brug man efterfølgende vil gøre af kortlægningen. Da planprincipperne i sagens natur skal udtrykke nogle fysiske og funktionelle forhold må de bagved liggende kortlægninger tilsvarende beskæftige sig med disse emner. Hvis man skal planlægge for en byudvikling eller en byomdannelse, kan man godt have en bagtanke med hvilken demografisk sammensætning der kunne være ønskelig i området, men det har ingen betydning at gå dybere ind i de økonomiske og sociale strukturer for et område, hvis disse ikke præcist er affødt af de fysiske forhold på stedet. I det hele taget bør et områdes kortlægning koncentrere sig om forhold, som kan medtages inden for planlovgivningens rammer. Og det vil primært sige fysiske/funktionelle forhold. Det er det kommuneplanlægningen regulerer direkte.

Hovedbudskabet i registreringsfasen er, at man skal være omhyggelig med kortlægningen, den skal være tilstrækkelig

4.3

detaljeret og koncentrere sig om fysisk/ funktionelle forhold. Hertil kommer, at man igennem en række individuelle, sporadiske observationer skal være i stand til at sammenfatte dette til typiske træk. Kan man ikke det bliver registreringen uoverskuelig.

0, + og ÷ områder

Kortbilaget der viser disse tre områdetyper er særdeles vigtig for udviklingen af planprincipper og ligeså særdeles vigtigt for udvikling af rammerne, fordi kortet i princippet fortæller, hvor det kan være nødvendigt med en fremtidig planlægningsindsats og hvor det ikke har den store effekt at sætte ind.

Udvikler man et planprincip i et + område, er det for at understrege områdets særlige værdi og vise hvordan det yderligere kan gives potentiale (jfr. Planprincip 3 og 4). Udvikler man et planprincip for et - område er det ligeledes for at guide den fremtidige planlægning i en bestemt retning. Udvikler man derimod et planprincip for et såkaldt 0 område, bør det have en særlig begrundelse, således som det er også er tilfældet med Planprincip 7. Her er begrundelsen at området som helhed er velfungerende og tilstanden hverken på kortere eller længere sigt kan forventes ændret noget videre. Men eftersom området er så overvældende stort over det en indflydelse på hele bydelen.

Det store lidt anonyme kvarter savner en identitet, en markør, som gør at området bliver mindre ensformigt og opnår lidt lokal kolorit. Derfor udlægges et planprincip, som tilstræber at justere på dette forhold over tid.

Planprincipperne behøver ikke konsekvent at følge denne "zone-inddeling" af bydelen, men det vil være typisk at et eller flere planprincipper udvikles omkring især + og - områderne, hvor planlægningsindsatsen er mest oplagt.

Således er 0, + og ÷ kortlægning en væsentlig ledetråd for, hvor planprincipperne bør udvikles. I sig selv anser vi også kortlægningen i 0, + og ÷ områder, som et planlægningsprincip; det er måske bydelens vigtigste anvisning.

Byens Billede

Byens billede som er udviklet forud for værdikortlægningen bidrager ligeledes til planprincipperne. Byens billede indeholder nogle fysiske udsagn eller billeder om man vil, der er karakteristiske for byens/kommunens fysik. Disse karaktertræk må man overordnet set vurdere om man vil fastholde eller korrigere. De billeder som er udviklet for Odense indeholder alle nogle kvaliteter, som det afgjort er værd at bygge videre på. Således vil det være urimeligt at søge en generel fortætning i hele Odenses byområde, når man i dag

4.3

har et stort antal fine haveby-kvarterer, som rummer gedigne boligværdier. Tilsvarende er de grønne strøg eller korridorer omkring åløbene indiskutable kvaliteter for store dele af byen, og bør som sådan fastholdes og tillige udvikles. Det samme gælder de to lige landeveje, som er taktstokkene henholdsvis mod øst og vest. Heller ikke de skal gå til i byudviklingen ved vilkårlige omdannelser.

Byens billeder er således kvalitative hovedtræk ved byen, som kan accentueres og udvikles igennem planprincipperne, der opererer på et niveau under kommuneplanens hovedstruktur. Derfor er det indlysende, at der udvikles planprincipper baseret på byens billede for de bybilleder, der påvirker det aktuelle delområde.

Politikker/strategier

Uafhængig af de fysiske strukturer i byen har Odense kommune udviklet nogle politikker på en række specifikke områder, hvor det offentlige kan gøre en indsats. Hvor disse politikker måtte indeholde direkte planfysiske udmeldinger, skal disse så vidt muligt indgå i understøtningen af planprincipper. Og hvor politikkerne måske kun er indirekte (f.eks. omkring leg og læring) kan de udmærket indtænkes i rammerne og fysiske planprincipper. Således kan politikområdet omkring "leg og læring" sandsynligvis afføde interesse for visse organiserede sportsfaciliteter. Disse

faciliteter kan muligvis indgå i udviklingen af Planprincip 6, der beskæftiger sig med opbygningen af et stor-skalaområde omkring det nuværende stadionanlæg. Herigennem får denne politik næsten fysisk form og hele Bolbro-kvarteret, som i nogen grad præges af en vis deroute (socialt og økonomisk) understøttes ved at få et vartegn i bydelen.

I forsøget på at udvikle planprincipper kan politikkerne være påmindelser om, at disse så vidt mulig skal inkorporeres. Det gør måske ikke selve procesudviklingen lettere, men det stimulerer til en højere grad af nærvær og politisk indsats.

Samkøring

Planprincipperne udvikler sig på baggrund af de forudgående faser med byens billede og værdikortlægningen, både factsheets og 0, + og ÷ områder.

Planprincipperne må ikke udvikles som formaliteter blot for princippet skyld. Der er ikke grund til at udvikle flere principper end man kan overskue og iværksætte. Og planprincipperne bør ikke dække hele undersøgelsesområdet som ét stort patchworktæppe. Det er meningsløst.

Planprincipperne kan fungere enkeltvis og i visse tilfælde kan de supplere hinanden. Det er grunden til, at det er principper og ikke projekter. De kan supplere

4.3

hinanden og leve enkeltvis og de kan "bøjes" efter de lokale omstændigheder.

Men basis for udviklingen af principperne er de ovenfor beskrevne registreringer etc. Uden dette forarbejde vil principperne forekomme vilkårlige.

Syntese

I den forudgående registreringsfase og udviklingen af byens billede er der allerede foretaget betydelige valg. Hvilke træk ved byen er vigtige? Hvad registrerer vi i det enkelte lokalområde? Hvilke områder er + eller ÷? Registreringerne er således fra start værdiladede. Værdiladningen peger i sig selv frem mod et planprincip. Derfor er udviklingen af planprincipperne ikke en ny eller ekstraordinær planlægningsindsats; det er en nødvendig sammenfatning og fokusering af de væsentligste indsatsområder i bydelen.

Projektgruppe

Charlotte Lorentzen
Mette Bjarnt
Paw Gadgaard (projektleder)
Søren Færch Petersen
Anders Skriver Myrtue
Lise Hansen Thorsen
Lisbeth Fog Olsen

Byplanarkitekt
Konsulent
Byplanarkitekt
Byplanarkitekt
Overinspektør
Landskabsarkitekt
Projektsekretær

Plankontoret
Plankontoret
Byplan
Byplan
Odense Bys Museer
Park & Natur
Plan & Byg

Borgmesterforvaltningen
Borgmesterforvaltningen
By- og Kulturforvaltningen
By- og Kulturforvaltningen
By- og Kulturforvaltningen
By- og Kulturforvaltningen
By- og Kulturforvaltningen

Dennis Lund
Bjørn Bæk Nielsen

Arkitekt
Arkitekt

Møller og Grønborg Arkitekter og Planlæggere
Møller og Grønborg Arkitekter og Planlæggere